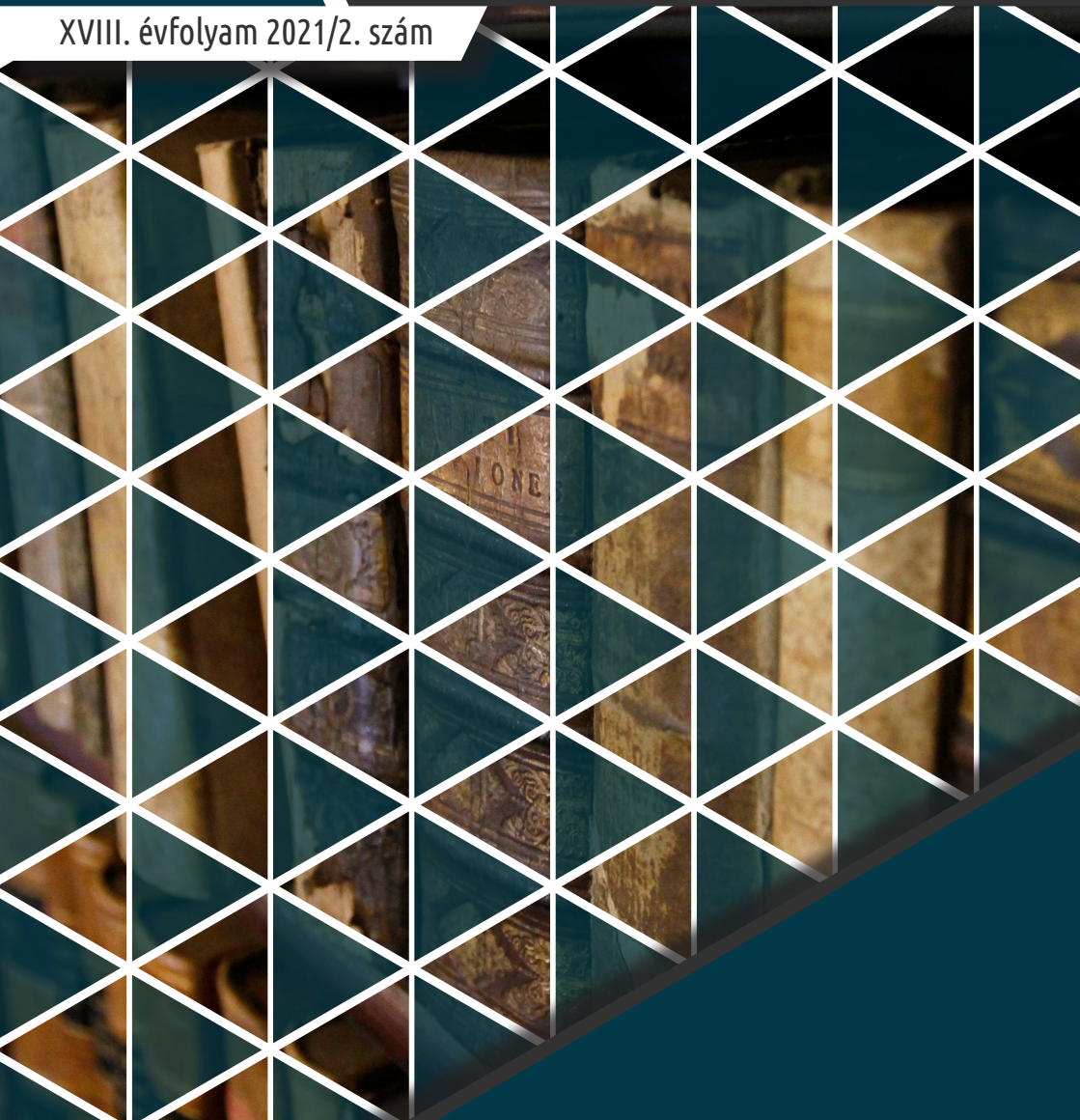

Hírlevél

XVIII. évfolyam 2021/2. szám

AZ EGYHÁZI KÖNYVTÁRAK EGYESÜLÉSÉNEK NEGYEDÉVES HÍRLEVELE

2020 nyara után a járványhelyzet idén sem engedte, hogy június utolsó hetében személyesen találkozzunk. A most közreadott Hírlevél – ha nem is pótolja az elmaradt szakmai és személyes beszélgetéseket – mégis kitűnő bizonyítéka annak, hogy a könyvtár-szakma az elmúlt évben is rátalált régi-új feladataira. Az MKE 52. Vándorgyűlése „újszerű, innovatív módon, követve a hazai és nemzetközi rendezvényszervezési módszereket – az online térbe költözik”, ugyancsak online jelentkezhettünk be márciusban a Szakkönyvtári seregszemélre. Pannonhalmán és Budapesten személyesen és online is kapcsolódhattunk a Kurt Koch bíboros látogatása köré szerveződő konferenciákhoz, eseményekhez. Tudósítunk arról, hogy megújult az EKE Könyvtár honlapja, továbbá jelentős hagyaték került a TTRE Könyvtárába. A **Könyvtár – Tudomány** és **Kitekintő** rovatokban megjelent írások pedig a tudományos kutatás könyvtári támogatására irányítják figyelmünket. **Ki kicsoda az egyházi könyvtárakban?** rovatunkban üdítő, személyes, ugyanakkor szakmánk helyzetére reflektáló beszélgetést olvashatunk közelmúltban nyugdíjba vonult kollégánkkal. A nyári forráság ellenére szeretettel ajánljuk figyelmükbe az EKE Hírlevél 2021/2. számát.

Török Beáta

Szerkesztői megjegyzés: Az EKE Hírlevélben az eddig kényszerűen tördelt linkek helyett számozott utalót „1” helyezettünk el a hivatkozásoknál, amelyre – a képekhez hasonlóan – rákattintva elérhetővé válik az adott weboldal. Gondoltunk azokra is, akik nyomtatva szeretnék olvasni a Hírlevelet, ezért a folyóirat végén összeállítottunk egy webográfiát, ez tartalmazza a teljes internetes hivatkozások listáját.

IMPRESSZUM

A kiadvány változatlan formában és tartalommal szabadon terjeszthető, felhasználható, nyomtatható, sokszorosítható és korlátozás nélkül közzétehető!
Lezárva: 2021. június 25.

Felélős kiadó: az Egyházi Könyvtárak Egyesülése elnöke

Kiadó: Egyházi Könyvtárak Egyesülése

Felélős szerkesztő: Török Beáta – tördelte: Tegzes Béla

Az Egyesülés székhelye: 1092 Budapest, Ráday utca 28.

A szerkesztőség címe: 1052 Budapest, Piarista köz 1.

E-mail: biblio@sapientia.hu Telefon: 1-486-4421

Online kiadás: ISSN 2416-0229

TARTALOM

	HÍREK, BESZÁMOLÓK	
	Ásványi Ilona: Szakkönyvtári seregszemle 2021	4
	Ásványi Ilona: Online szakmai nap a Minősített Könyvtár cím és a Könyvtári Minőségi Díj pályázatokról	7
	Szirák Sára: Karácsony Sándor hagyatéka	10
	Mészáros Kornélia: Megújult az EHE Könyvtárának honlapja	13
	Ásványi Ilona (összeáll.): Kurt Koch bíboros látogatása	16
	KÖNYVTÁR – TUDOMÁNY	
	Dr. Dudás Anikó: MTMT – Mi mit jelent a Magyar Tudományos Művek Tárában? – Tudományos, lektorált	24
	RÖVIDHÍREK	
	MKE 52. Vándorgyűlés – 2021. július 8-9. – Budapest	31
	Premontrei kódexeink a Premontreiek 900 kiállításán	33
	Országos könyvtári folyóiratok ELTE-felületen	34
	KI KICSODA AZ EGYHÁZI KÖNYVTÁRAKBAN?	
	Dr. Gáborjáni Szabó Botond	35
	KITEKINTŐ	
	Fazekas-Paragh Judit, Kiss Anikó, Száldobágyi Ádám, Petró Leonárd: A felsőoktatási könyvtárakban a kutatási adatkezelésről (is) szól a 2021-es év	44
	ÖRÖKZÖLD	
	Faragó Lászlóné: Rutinmunka-e a katalogizálás?	48
	Webgráfia	51

SZAKKÖNYVTÁRI
SEREGSZEMLE 2021

BESZÁMOLÓ

SZAKKÖNYVTÁRI SEREGSZEMLE 2021

Szakmai konferencia – immár hatodik alkalommal

▶ ÁSVÁNYI ILONA

Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár

2016-ban

Ásványi Ilona igazgatóhelyettes (Pannonhalmi Főapátság Főapátsági Könyvtár): Egyházi könyvtár: muzeális gyűjtemény? tudományos könyvtár? szakkönyvtár? – Az előadás videofelvétele és prezentációja megtekinthető a KSH honlapján. ▶

2018-ban

Mészáros Kornélia (könyvtárvezető, Evangélikus Hittudományi Egyetem Könyvtára): Megőrzés és megosztás egyházi környezetben – Az előadás videofelvétele és prezentációja megtekinthető a KSH honlapján. ▶

2020-ban

Tamási Balázs (könyvtárigazgató, Országos Rabbiképző Zsidó Egyetem Könyvtára): Múlt és jövő kihívásai – Megújuló szolgáltatások az OR-ZSE Könyvtárában

Bálint Ágnes (általános igazgatóhelyettes, Tiszántúli Református Egyházkerületi Nagykönyvtár és Teológiai Szakkönyvtár): Identitásképző hagyományok és változások ma a Tiszántúli Református Egyházkerület Nagykönyvtárában

Berecz Ágnes (gyűjteményigazgató, Ráday Könyvtár): Épülni és építeni – A Ráday Könyvtár jelen helyzete és fejlesztési tervei – Az előadások videofelvétele és prezentációi megtekinthetők a KSH honlapján. ▶

2016-ban az első Szakkönyvtári seregszemlét azzal a céllal rendezték meg a szervezők, a KSH Könyvtár és az MKE Társadalomtudományi Szekciója, hogy képet adjon a különféle szakkönyvtárak helyzetéről, eredményeiről, problémáiról, illetve közös fórumot teremtsen e rendkívül színes terület szereplői számára a legidősebb (szak)könyvtári kérdések megvitatására.

A járvány miatt 2021-ben online megrendezett konferencia célja idén sem volt más. Az eddigi seregszemléken nemcsak hallgatóként voltak jelen az egyháziak, hanem előadóként is.¹ Ebben az évben **Kövécse Ildikó** (Gál Ferenc Egyetem Könyvtára) beszélt arról, hogy hogyan élték meg az egyházi könyvtárosok és könyvtárak a pandémiát. **Kálmán Rita** (főigazgató, KSH Könyvtár) köszöntője után **Szöllás Péter** (főosztályvezető, EMMI Könyvtári és Levéltári Főosztály) a hazai könyvtári rendszer működéséről, kihívásairól és teljesítményéről beszélt a 2020-2021. évben, a pandémia időszakában. Véleménye szerint a könyvtárak rugalmasan és innovatívan helytálltak a járvány idején, számos új szolgáltatást vezettek be, vagy emeltek magasabb, korszerűbb színvonalra.

A konferencia délelőtti szekciójának levezetője **Gerencsér Judit** (általános főigazgató-helyettes, Országos Széchényi Könyvtár) volt. Előadók és előadások: **Z. Karvalics László** (kutató, habilitált egyetemi docens, Felsőbbfokú Tanulmányok Intézete – iASK): Az infodémiától a tudáskormányzásig: egy világjárvány tanulságaihoz. **Király Péter** (tudományos munkatárs, GWDG, Göttingen): Adat a könyvtárban. **Marton József** (főigazgató, BME Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár): Az EKK munkacsoportjainak tevékenysége. **Karácsony Gyöngyi** (főigazgató, Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár): Tereken innen és túl: ügyfélközpontú térátalakítás a DEENK-ban.

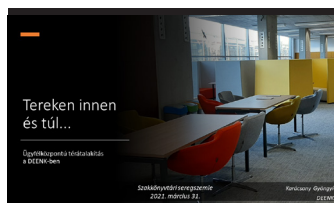
A délutáni szekciót **Villám Judit** (elnök, Magyar Könyvtárosok Egyesülete Társadalomtudományi Szekciója) vezette.

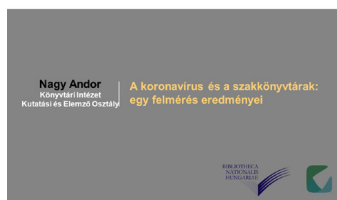
Az előadók és előadások a következők voltak: **Szeberényi Gábor** (főigazgató, Pécsi Tudományegyetem Egyetemi Könyvtár és Tudásközpont): Lokalitás és egyetemesség: szakkönyvtári és felsőoktatási funkciók a PTE Egyetemi Könyvtár és Tudásközpont új stratégiájában és működési gyakorlatában. **Tóth Csilla** (mb. igazgató, Széchényi István Egyetem Egyetemi Könyvtár és Levéltár): Megújulás és fejlődés – 10 éves lett a Széchényi István Egyetem „új” Egyetemi Könyvtár és Levéltár. **Hajnal Ward Judit** (könyvtáros, Rutgers Egyetem, USA): A legnagyobb cél. **Nagy Andor**

Adat a könyvtárban

Király Péter (GWGD, Göttingen)
Szakkönyvtári Seregszemle, 2021-03-31

(statisztikai referens, Országos Széchényi Könyvtár, Könyvtári Intézet): A koronavírus és a szakkönyvtárak: egy felmérés eredményei. **Kövécse Ildikó** (titkár, Egyházi Könyvtárak Egyesülete): „Ne veszítsétek el tehát bátor bizalmatokat, mert ennek nagy a jutalma.” (Zsid 10,35) Egyházi könyvtárosok és könyvtárak a pandémia idején. **Vizvári Dóra** (könyvtárvezető, Országos Egészségtudományi Szakkönyvtár): Koronavírus-információk – Medinfo. **Soós Sándor** (osztályvezető, Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ): Covid: Tudástérkép és Tudásbázis Portál.

A KSH Könyvtár honlapján az előadások a korábbi évekhez hasonlóan visszanezhetők és meghallgathatók. ▶

„Ne veszítsétek el tehát bátor bizalmatokat, mert ennek nagy a jutalma” (Zsid 10,35)
Egyházi könyvtárosok és könyvtárak
a pandémia idején

Kövécse Ildikó

2021. március 31.

A MINŐSÍTETT KÖNYVTÁR CÍM ÉS A KÖNYVTÁRI MINŐSÉGI DÍJ PÁLYÁZATOKRÓL

Online szakmai nap a Könyvtári Intézet szervezésében
2021. május 6.

BESZÁMOLÓ

▶ ÁSVÁNYI ILONA

Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár

A konzultációs céllal szervezett program szervezői és moderátorai **Fehér Miklós**, a Könyvtári Intézet vezetője és **Horváth Adrienn** a Könyvtári Intézet, Könyvtári Minőségfejlesztési Osztálya minőségügyi referense voltak.

A szakmai napra több mint 40 könyvtárból, több mint 60 érdeklődő jelentkezett a szervezők nagy örömére.

Szóllás Péter, az EMMI Könyvtári és Levéltári Főosztály főosztályvezetője köszöntőjében és bevezetőjében először a pandémia okozta helyzetről szólt, amely rákényszerítette a könyvtárakat arra, hogy átgondolják alapl működésüket és szolgáltatásaikat. Ebben a könyvtárosok segítségére lehetett a minőségszemlélet, mely 25 éve van jelen Magyarországon. E negyedszázad alatt sokat fejlődött ezen a téren a könyvtáros szakma, sokak számára természetes lett a minőségirányítási szempontok szerinti működés, amelyet segített a szakmai szabályozó környezet megváltozása is. A kulturális törvény a nyilvános könyvtáraktól megköveteli a minőségmenedzsmentet, ez működésük alapfeltétele. Öröndetes, hogy minőségbiztosítással sokkal többen foglalkoznak, mint akik a Minősített Könyvtár címért és Könyvtári Minőségi

Díjért ténylegesen pályáznak, mely pályázat a minőségmenedzsment fontos eleme. A minőségszemléletű gondolkodásban mérföldkövet jelent a Könyvtári Intézet közelmúltban létrehozott Könyvtári Minőségfejlesztési Osztálya, mely a pályáztatásnál szélesebb körben segíti a hazai könyvtárosok munkáját. Végül a Minősített Könyvtár címmel járó jutalommal kapcsolatban örömmel jelentette be a főosztályvezető, hogy ez 300.000 Ft-ról 500.000 Ft-ra emelkedett. A Könyvtári Minőségi Díjjal járó jutalom változatlanul 2.000.000 Ft.

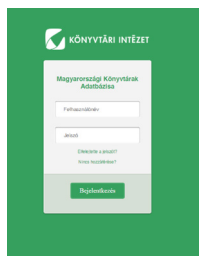
Fehér Miklós válaszában kiemelte, hogy a szakma, a Könyvtári Intézet és a minőségfejlesztési osztály számára sokat, biztos alapokat jelent a minisztériumi szakmai és elvi támogatás.

Első előadóként **Bajnok Tamara**, a Könyvtár Intézet Könyvtári Minőségfejlesztési Osztálya osztályvezetője beszélt a pályázatokról, a pályáztatásról. Elmondta, hogy a pályázati célok alapvetően nem változtak, ha a pályáztatás gyakorlatában van is kis változás minden évben. Tájékoztattott arról, hogy a Minősített Könyvtár címet az elmúlt években 48 pályázó nyerte el, van olyan könyvtár, amely többször is, a Könyvtári Minőségi Díjat pedig 6 könyvtár. A Minősített Könyvtár címet 2011-ben hirdették meg először, a Könyvtári Minőségi Díj pályázatot 2014-ben. Felhívta a figyelmet a határidőkre: a pályázati adatlapok benyújtásának határideje 2021. május 14., a szakmai beszámoló és önértékelés elkészítésének határideje: 2021. június 13. Szólt arról is, hogy a címet és díjat – melynek viselése öt évig illeti meg a nyertes könyvtárat – 2022 januárjában a Magyar kultúra napján fogják ünnepélyesen átadni. Ezután Minősített Könyvtár címmel és a Könyvtári Minőségi Díjjal kapcsolatos pályázati feltételekről, a

benyújtandó dokumentumokról, a határidőkről, a szakmai beszámoló tartalmi és formai követelményeiről beszélt, kiemelve az új előírásokat, változásokat. Ezek közül az egyik legfontosabb, hogy a pályáztatás a továbbiakban egy elektronikus felületen történik.

A továbbiakban ezt, az egész pályázati-pályáztatási folyamatot végigkísérő, a papíralapú pályáztatás helyébe lépő elektronikus felületet mutatta be **Horváth Adrienn**, a Könyvtári Intézet Könyvtári Minőségfejlesztési Osztálya minőségügyi referense.

A minőségmenedzsmentről a Könyvtári Intézet honlapja is hasznos információkat szolgáltat, melyet érdemes felkeresni. ➤ Az új pályázati felület a Magyarországi Könyvtárak Adatbázisában érhető el. ➤ A Könyvtári Intézet YouTube-csatornáján elérhető három videó, amelyek a pályázóknak nyújtanak segítséget, hogy eligazodjanak az adatbázisban. Az első videóban azt mutatják be, hogy hogyan kell a pályázati adatlapokat feltölteni a felületre a pályázó könyvtáraknak. ➤ A másodikban ismertetik, hogyan tudják a pályázó könyvtárak a szakmai beszámolót és az önértékelést feltölteni a felületre. ➤ A harmadikban végigvezetnek, hogy hogyan juthatnak el a folyamatban a helyszíni látogatásoktól a bírálatok kézhezvételéig. ➤ Bár a videókban a Minősített Könyvtár cím pályázati folyamatát ismertetik, az megegyezik a Könyvtári Minőségi Díj pályázati folyamatával. ➤

BESZÁMOLÓ

KARÁCSONY SÁNDOR HAGYATÉKA

a Tiszántúli Református Egyházkerület Közgyűjteményéhez kerül

► SZIRÁK SÁRA

sajtóreferens, kommunikációs munkatárs – TTRE Kommunikáció

Fotók: Kovács Gergely Százharminc évvel ezelőtt született **Karácsony Sándor** pedagógiai, filozófiai író, a Debreceni Tisza István Tudományegyetem professzora, a Debreceni Református Gimnázium egykori diákja, akinek kéziratos- és könyvhagyatéka a család adományaként a Református Kollégium Nagykönyvtárába került május 28-án.

Karácsony Sándor 1910-ben érettségizett a Debreceni Református Kollégium Főgimnáziumában, az itt szerzett látásmód életművében is fellelhető. Családja hűségesen őrizte a hagyatékot generációról generációra, és nemrég úgy határoztak, hogy a Tiszántúli Református Egyházkerület Közgyűjteményeire hagyományozzák – jelentette be **Khoór Miklós** unoka és **Khoór Máté** dédunoka.

„A kéziratosokat a kézirattárban, a könyveket pedig a könyvtárban helyezzük el, és idővel elérhetővé, kutathatóvá válik. Érdekes, hogy az öt évvel ezelőtt felállított Karácsony-dombormű annak a kézirattárnak az ajtaja mellett van, ahová most a hagyatékok kerül” – mondta **Győri János** gyűjteményi igazgató.

Győri János kiemelte, hogy a hagyatékok jól gondozottak, hiszen minden könyv és kéziratköteg címlapjáról fotót készített a család, s ez nagyban segíti és gyorsítja majd a feldolgozást. „Több mint kétezer darabos könyvtárról van szó, és tizennégy doboznyi kéziratról. Karácsony

pedagógiai életműsorozata kilenc vaskos kötetben még életében megjelent, így feltételezhetően a még nem ismert levelezését és előadásainak szövegeit tárhatjuk majd fel. Eddig a szakirodalom csak a nyomtatásban megjelent munkáira hivatkozik, a kéziratok ismeretében viszont az életmű teljesebb megismerése is lehetővé válhat. Nem beszélve arról, hogy egy ilyen nagyságrendű hagyatékban mindig találhatók kuriózumok is” – tette hozzá.

Karácsony Sándor szuverén gondolkozó volt, hitvalló keresztény ember, kiváló tudós. Pedagógiai-filozófiai gondolkozása erősen gyökerezik a debreceni kollégiumi hagyományokban. Az itt szerzett

önképzőköri tapasztalatai egész pedagógiai látásmódját meghatározták: a tanár tekintse partnernek a diákot, ebben a szemléletben pedig eltűnik a katedra és a padok közötti különbség, és a közös munka, az együtt gondolkozás és -működés elve kerül előtérbe. 1902-ben alapította **S. Szabó József** vallástanár az ifjúsági gyülekezetet a Debreceni Református Kollégium Főgimnáziumában, diákpresbitereket, gondnokokat választottak, a gyülekezeti életet imitálták. Ez az élmény is meghatározó volt számára, később számos keresztény ifjúsági egyesületben vállalt vezető szerepet itthon és külföldön egyaránt. **Az Erő** címmel országos ifjúsági lapot alapított és szerkesztett – az önképzőköri elv itt is tovább élt, hiszen tehetséges gimnazisták műveit közölte a **Csittvári Krónika** rovatban, ahol diákként olyan jeles későbbi írók publikáltak, mint **Képes Géza**, **Szobotka Tibor** vagy **Weöres Sándor**.

Karácsony Sándor munkásságában több utalás van az irodalmi, művészeti nevelésre. Megtanította, hogy „önmagában az ember – ... nem is ember. Örömünk, boldogságunk, jólétünk forrása a másik ember. Csak ketten alkotunk egyet, mert az egyik minden vonatkozásban függ a másiktól. Ebben benne foglaltatik, hogy a diák is ember, mind-egyik egy másik ember, akihez a pedagógusnak úgy kell viszonyulnia, hogy megértsék, kiegészítsék egymást.” ►

Megújult az Evangélikus Hittudományi Egyetem Könyvtárának honlapja

BESZÁMOLÓ

► MÉSZÁROS KORNÉLIA

Evangélikus Hittudományi Egyetem Könyvtára

Már régóta terveztük a könyvtári honlap megújítását. 2020-ban megújult az egyetem arculata, ehhez kapcsolódóan elindult egy új egyetemi honlap fejlesztése. A pandémiás időszak több időt és lehetőséget adott arra, hogy a könyvtár részéről is jobban átgondoljuk a fejlesztendő részeket: milyen struktúrára, milyen menükre és almenükre lenne szükség; melyek azok a pontok, amelyekre nagyobb hangsúlyt kellene helyezni. Több könyvtár honlapját is megnéztük, hogy átvegyük a jó példákat, jó gyakorlatokat. A munka jórészt otthonról zajlott. A menüpontok kialakítása után közösen dolgoztunk a tartalom szövegein. Az elkészült anyagokat **Tóth Beáta** kolléganőnk lektorálta.

A távszolgáltatások miatt igyekeztünk az otthoni kutatómunka és az ehhez szükséges segédanyagok számára is megfelelő helyet találni. Így született meg a „**Tutorialok, E-guide**” menüpont, ahova adatbázis-tájékoztatókat és keresési, kutatási segédleteket töltünk fel. Másik fontos pont lett a „**Kutatástámogatás**”, ahol használói csoportok (hallgatóknak dolgozatíráshoz, „**Teológusoknak, lelkészeknek**”, „**Oktatóknak, doktoranduszoknak**”, „**Pedagógusoknak**”, „**Diakóniában dolgozóknak**”) szerint igyekeztünk összeállítani a könyvtárunkban megtalálható, vagy a könyvtáron keresztül elérhető legfontosabb tartalmakat,

kutatáshoz, publikáláshoz szükséges segédleteket. Fontosnak tartottuk, hogy az EISZ-en keresztül előfizetett adatbázisokban történő Open Access publikálás lehetőségét minél inkább népszerűsítsük. Az ezzel kapcsolatos információ is ide, az „Oktatóknak, doktoranduszoknak” pont alá került. Az idei évben benyújtottuk az első ilyen jegyzetet a MERSZ adatbázisban való publikálásra. Reméljük, a jövőben minél több oktatónk, doktoranduszunk él majd ezzel a lehetőséggel.

Az „Igehirdetési előkészítők” menüpont is a pandémiás időszak új szolgáltatása. Lelkészeink számára kiemelten fontos az igehirdetésekre való készülés. Minden évben megjelenik az evangélikus „Útmutató” című kiadvány, amely tartalmazza az adott év ünnepnapjaihoz az igehirdetési alapigéket (textusokat). Ezekhez az alapigékhez kapcsolódó előkészítőket, kommentárokat, szakirodalmat gyűjtjük össze, és tesszük közzé az ünnepek

Evangelikus
Hittudományi
Egyetem

teologia@lutheran.hu +36 1 409 10 50

ETN MOODLE Liberty Felvételi Községünk

Egyetemünk Szervezet Képzések Tanulmányi ügyek Doktori Iskola Könyvtár Szakkollegium

Könyvtár

EVANGÉLIKUS HITTUDOMÁNYI EGYETEM • KÖNYVTÁR

AKTUÁLIS INFORMÁCIÓK

- Aktuális információk >
- Iskolai Közöségi Szolgálat >

KÖNYVTÁRUNKRÓL

- Nyitvatartás >
- Történet >
- Olvasótermek >
- Letéti könyvtárak >
- Munkatársak >
- TS – Adományok >
- Könyvtári szabályzatok >
- Művelődési irányítás >
- Partnerek >
- GYIK >
- Galleria >

SZOLGÁLTATÁSOK

- Beiratkozás >
- Helyben használat >
- Kölcsönzés >
- Könyvtári kölcsönzés >
- Számítógép-használat, wifi >
- Kutatástámogatás >
- Beszerezési javaslat >
- Tutorialok, E-guide >

E-KÖNYVTÁR

- Adatházak >
- E-könyvek >
- Folyóiratok >
- Tanulástámogatás >
- Igehirdetési előkészítők >

közeledtével, segítve ezzel a lelkészek igehirdetésre való felkészülését. Az új szolgáltatás kapcsán többektől érkezett hozzánk pozitív visszajelzés, így ezen aloldal további fejlesztése folyamatban van.

Új almenü a „[Tanulástámogatás](#)” menüpont, amelyet az oktatókkal, tanszékvezetőkkel együtt fejlesztünk. Ide kerülnek azok az ajánlott hasznos honlapok, tartalmak, amelyek közvetlenül a tanszékek által kínált kurzusokhoz nyújtanak segítséget.

A könyvtári közös munka folyamán szükségesnek tartottuk a „[Gyakran ismételt kérdések](#)” összegyűjtését. Az ezekre adott válaszokat is közös szerkesztés után publikáltuk a GYIK menüpont alatt. 2020 óta van lehetőség könyvtárunkban az Iskola Közösségi Szolgálat önkéntes óráinak teljesítésére, így ez a menüpont is külön helyet kapott.

A tartalom mellett nagy hangsúlyt fektettünk arra, hogy a megújult arculati elemeket használjuk. Az elkészült új egyetemi logóból a könyvtár – saját alegység színként – a bordó árnyalat színét választotta. Ezzel a színnel dolgozunk az új kiadványokon, tájékoztató anyagokon, és ez a szín köszön vissza az egyetemi honlap könyvtári oldalain is. A dizájn alakításában [Tegzes Béla](#) kollégánk vállalt nagy feladatot.

Az új honlap kialakításánál törekszünk a naprakészen tartásra, az aktuális információk közlésére, néhány pontnál pedig egy-két új fejlesztéssel szeretnénk felhasználobarátabbá tenni az oldalakat.

Az új honlap címe: uni.lutheran.hu/konyvtar

BESZÁMOLÓ

KURT KOCH BÍBOROS LÁTOGATÁSA

A Keresztény Egység Előmozdítása Pápai Tanácsának elnöke látogatott Magyarországra – 2021. június 7-9.

ÖSSZEÁLLÍTOTTA: ÁSVÁNYI ILONA

Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár

A képek forrásai:
Magyar Kurír
evangelikus.hu
reformatus.hu

Kurt Koch bíboros 1950-ben született Svájcban. 1982-ben szentelték pappá, 1987-ben ökumenikus teológiából doktorált, 1996 és 2010 között Bazel püspöke volt. 2010-től bíboros-elökként – **XVI. Benedek**, majd **Ferenc pápa** megbízásából – a Keresztény Egység Előmozdítása Pápai Tanácsának elnöke Rómában. Ezt a hivatalt **XXIII. János pápa** alapította 1960-ban, talán a második vatikáni zsinat (1962-1965) előkészítéseként is, amely után Róma álláspontja érdemben változott az ökumenével kapcsolatban: megváltozott az ökumenével kapcsolatos teológiai gondolkodás és a katolikus egyház nyitottnak mutatkozott a más felekezetekkel való kapcsolattartás felé.

A látogatás előtt **Ki, ha ő nem? Kurt Koch bíboros látogatása elé** címmel jelent meg Pröhle Gergely írása az Evangélikus Egyház honlapján. ▶

2021. JÚNIUS 7.

Június 7-én, Koch bíboros a magyarországi tartózkodása első napján a Habsburg Ottó Alapítvány és a Nemzeti Közszoigálati Egyetem (NKE) **Kereszténység és politikai mozgástér a 21. században** címmel meghirdetett online konferenciáján tartott előadást. (A június 7-i konferencia a Habsburg Ottó Alapítvány **Európa eszmei alapjai** című konferenciasorozatának első része volt.) A konferencián köszöntőt mondott **Hortobágyi T. Cirill OSB**, pannonhalmi főapát és **Koltay András**, rektor (Nemzeti Közszoigálati Egyetem). A bevezető előadást **Próhle Gergely**, a Habsburg Ottó Alapítvány és az NKE-Stratégiai Tanulmányok Intézetének igazgatója tartotta. A további előadók **Kurt Koch** bíboros, **Novák Katalin**, családokért felelős tárca nélküli miniszter, a FIDESZ alelnöke, **Jan Peter Balkenende**, Hollandia korábbi miniszterelnöke, **Mgr. Matthieu Rougé**, Nanterre püspöke voltak.¹

¹ Forrás:

Magyar Kurír ¹²
evangelikus.hu ¹³

2021. JÚNIUS 8.

2021. június 8-án „Isten és a világ. Vendégségben az Ige asztalánál” címmel ökumenikus konferenciát rendezett a Pannonhalmi Főapátság. A lelki-szakmai nap fő előadója és vendége **Kurt Koch** bíboros volt, a Keresztény Egység Előmozdítása Pápai Tanácsának elnöke. A program a

következőképpen alakult: köszöntőt mondott **Hortobágyi T. Cirill OSB**, pannonhalmi főapát, ordinárius, **Reuss András**, evangélikus lelkész, emeritus professzor (Evangélikus Hittudományi Egyetem), **Michael August Blume SVD**, alessanói címzetes érsek, apostoli nuncius. A konferencia nyitóelőadását **Kurt**

Koch bíboros, a Keresztény Egység Előmozdítása Pápai Tanácsának elnöke tartotta **Das Verhältnis des christlichen Glaubens zur Welt in ökumenischer Perspektive** címmel. Utána **Fekete Károly**, tiszántúli református püspök, egyetemi tanár (Debreceni Református Hittudományi Egyetem) következett: **„Soli Deo gloria” – Isten dicsősége az egyház és világ kapcsolatában a református tanítás szerint** című előadásával. Harmadikként **Erdő Péter** bíboros, prímás, esztergom-budapesti érsek, akadémikus szólt: **A saeculum fogalma és jelentésének alakulása napjainkig. Adalékok a szekularizáció témájához**, majd **Fabiny Tamás**, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke, egyetemi tanár (Evangélikus Hittudományi Egyetem) **Ecclesia et saeculum** címmel tartott előadást.

A konferencia résztvevői együtt imádkozták a pannonhalmi bencésekkel a napközi imaórát a bazilikában, majd az ebéd következett.

A délutáni program könyvbemutatókkal kezdődött. **Kurt Koch** bíboros: **Megfontolások az ökumenéről** (Pannonhalmi Főapátság – Bencés Kiadó, Pannonhalma,

2021) című kötetét **Dejcsics Konrád OSB**, a Pannonhalmi Főapátság kulturális igazgatója, a Luther Kiadó és a Vigilia Kiadó (Budapest, 2021) közösen megjelentetett **Úton az egység felé** című kötetét **Orosz Gábor Viktor**, evangélikus lelkész, főszerkesztő, egyetemi docens (Evangélikus Hittudományi Egyetem) mutatta be.

A délutáni előadások a következők voltak:

Csiszár Klára, pasztorálteológus, tanszékvezető egyetemi tanár, központigazgató (Katolikus Egyetem, Linz): **Misszió a megtestesült Logos nyomában.**

Béres Tamás, evangélikus lelkész, tanszékvezető egyetemi tanár, rektorhelyettes (Evangélikus Hittudományi Egyetem): **„Gyönyörű egyetemes közösség.” Új közös pont a dogmatika ökumenikus megvitatására?**

Vladár Gábor, református lelkipásztor, egyetemi tanár (Pápai Református Teológiai Akadémia): **Egység a sokféleségben – közösség Krisztusban. Újszövetségi perspektívák.**

A konferencia levezető elnökei **Baán Izsák OSB**, bakonybéli perjel és **Orosz Gábor Viktor**, evangélikus lelkész, főszerkesztő, egyetemi docens (Evangélikus Hittudományi Egyetem) voltak. A konferencia kerekasztal-beszélgetéssel zárult, melynek résztvevői **Kurt Koch** bíboros, **Erdő Péter** bíboros, **Fabiny Tamás** püspök, **Vladár Gábor** lelkipásztor voltak. A beszélgetést **Görföl Tibor** főszerkesztő, egyetemi docens (Pécsi Tudományegyetem) vezette. A nap ökumenikus vesperással zárult – **Kurt Koch** bíborossal.² A konferenciát ¹⁴ és a záró ökumenikus vesperást ¹⁵ a főapátság YouTube-csatornáján élőben közvetítették.

² Forrás:

Magyar Kurír ¹⁶
evangélikus.hu ¹⁷
Pannonhalmi Főapátság honlapja, ¹⁸
a fenti oldalakon
a konferencia által
felvetett témákról és
kérdésekről bővebben
olvashatunk.

2021. JÚNIUS 9.

Június 9-én Koch bíboros a Magyarországi Református Egyház vezetőivel és állami vezetőkkel találkozott.

A Keresztény Egység Előmozdítása Pápai Tanácsának elnöke magyarországi látogatása során találkozott **Balog Zoltánnal**,

a Magyarországi Református Egyház (MRE) Zsinatának lelkészi elnökével és **Molnár János**, presbiteri elnökkel.

A látogatásról kiadott közlemény szerint a Zsinat elnökei bemutatták egyházuk 450 éves történetét és „hitvallásos önazonosságát”. Beszámoltak az üldözött keresztények megsegítésére indított magyarországi kezdeményezésekről és a menekültek között végzett egyházi szolgálatról. **Kurt Koch** ismertette a Szentszék és a protestáns egyházak között jelenleg a világban zajló párbeszédet. A beszélgetésen szó volt a keresztény felekezetek összefogásáról és egységtörekvéseiről mind Magyarországon, mind Európában.³

³ reformatus.hu 19

⁴ *Magyar Kurír* 20

Délután **Kurt Koch** bíboros a magyar görögkatolikus egyház meghívására⁴ tartott előadást a Párbeszéd Házában a

keleti és a nyugati kereszténység kapcsolatáról. A budapesti előadáson Kurt Koch bíboros bemutatta a keleti és a nyugati kereszténység szerteágazó történelmi kapcsolatrendszerét, s rámutatott arra, mit tanulhat egymástól a két hagyomány. (Az előadás a görögkatolikus egyház által szervezett **Keleti**

teológia, bizánci lelkiesség című képzés második félévének záró előadása volt.) A rendezvényen többek között jelen volt **Kocsis Fülöp** görögkatolikus metropolita, **Orosz Atanáz** görögkatolikus püspök, **Hortobágyi T. Cirill OSB**, pannonhalmi főapát, az előadást követő kérdezz-felelek beszélgetés tolmácsa **Görföl Tibor** teológus, egyetemi tanár, a Vigilia folyóirat főszerkesztője volt.⁵

⁵ Forrás:
nyirgorkat.hu 21
Magyar Kurír 22

2021. JÚNIUS 10.

Június 10-én **Kurt Koch** bíboros a Magyarországi Evangélikus Egyházat kereste fel, találkozott az Egyház vezetőivel. A budapesti Üllői úti székházban tett látogatásán többek között szó esett a hazai evangélikusság helyzetéről, a lutheránus oktatás jelenéről és jövőjéről, illetve az úrvacsora évéről.

Kurt Koch az Üllői úti székházban működő Evangélikus Országos Levéltárban megtekintette Luther Márton eredeti, német nyelvű végrendeletét, amelyet **Czente Miklós** levéltárvezető mutatott be számára. Felkereste a Podmaniczky–Degenfeld-könyvtárat is, itt **Hubert Gabriellának**, az Evangélikus Országos Gyűjteményigazgatójának kalauzolásával megismerhette az 1590-es vizsolyi Biblia – az első teljes magyar bibliafordítás – itt őrzött példányát,

⁶ Forrás:

evangelikus.hu ➤

illetve a 17. század végéig a legkisebbnek tartott magyar nyomtatványt, egy német nyelvű **Kis kátét**, valamint Pázmány Péter **Isteni igazságra vezérlő kalauzát**.⁶

KÖNYVAJÁNLÓ:

Kurt Koch bíboros látogatása alkalmából a Pannonhalmi Főapátság tanulmánygyűjteményt jelentetett meg **Megfontolások az ökumenéről** címmel. (Pannonhalmi Főapátság – Bencés Kiadó, Pannonhalma, 2021)

A tanulmánykötet öt tanulmányt tartalmaz, jegyzetapparátussal, 176 oldalon. Az egyes írások eredetileg előadasként hangzottak el vagy tanulmány formájában láttak napvilágot. Négynek forrása a Kurt Koch bíborosnak a Herder Kiadónál 2020-ban megjelent

„Gottes Freude und Freude an Gott. Perspektiven heutiger Glaubensverantwortung” című átfogó és jelentős kötete, az ötödik előadást a Pro Oriente Alapítvány jóvoltából tette közzé a Bencés Kiadó. Az öt fejezet: „Úton a keresztény egység felé”, „Felhívás a keresztény egységre”, „Misszió és ökumené összetartozása”, „Ajándékok cseréje Kelet és Nyugat ökumenikus kapcsolataiban”, „Vértanúság és ökumené” – keletkezésük különböző időpontja és helyzete ellenére teljesen világos utat vázol fel Kurt Koch bíboros ökumenikus gondolkodásáról és küldetéséről.⁷

⁷ Forrás:
Magyar Kurír

MTMT – MI MIT JELENT A MAGYAR TUDOMÁNYOS MŰVEK TÁRÁBAN? TUDOMÁNYOS, LEKTORÁLT

► DR. DUDÁS ANIKÓ

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar Könyvtár

„Az MTMT-ben a szerzőség típusok tárháza széles és szer-
teágazó... jószerivel ...szinte bármi felvihető, csak éppen
a lektori/szaklektori tevékenység hiányzik... miért hagy-
ták ki a szerzőség típusok közül” ?

A Magyar Tudományos Művek Tára (MTMT) egyik re-
gisztrált felhasználója tette fel a kérdést. Máskor is hang-
zanak el hasonlók. „Miért nincs a rendszerben lehetőség
a lektor rögzítésére a szerzőségek egyéb válfajai mellett,
hiszen a bírálói tevékenység sok munkával jár?”

A kutatói világban általánosan elterjedt nézet, hogy
tudományos kiadványnak az nevezhető, amit hozzáértő
tudósok, a kutatási témában jártas pályatársak szakma-
ilag véleményeztek, jelzik, hogy a művet kiadásra vagy
átdolgozásra javasolják, milyen módosításokat látnak
szükségesnek, esetenként inkább az elutasítást tartják
célszerűnek.

Az MTMT szakterületi táblázatai érvényesítik a hazai
akadémiai ágazatok specifikus követelményrendszerét,
a munkásságra utaló bibliográfiai szűrő a kutatási terület
elvárásainak megfelelően csoportosítja az MTMT-re fel-
vitt közleményeket. Egyik kulcskritérium a tudományos
közlemények kiadási protokolljának a figyelembe vétele,

a lektorált tartalom megkülönböztetése, valamint a nyílt hozzáférésű, átmeneti terjesztési modellek, hangsúlyosan az Open Access vagy Open Science ajánlásainak a követése.

A lektor és a lektorálás

A lektorálás – angol kifejezéssel *peer review*, a bíráló (lektor / referens) megfelelője lehet *referee* is – aki a tudományos kiadási folyamat minőségbiztosítási eljárását segíti, a megjelentetésre szánt művek szakmai-tartalmi ellenőrzése a kutatási téma elismert egy vagy több kutatója, szakértője bevonásával.

A lektor – a lektorált cikk, tanulmány, szakkönyv „peer” – felkért szakértő véleményezője. A kézirat értő és értékelő olvasását végzi, javaslatokat fogalmaz meg a mű tartalmi és más egyéb részleteiről, ezzel a munkával járul hozzá a saját szakterülete fejlődéséhez, igazolja a cikk szerzői által bemutatott eljárás, módszer, eredmény, egyéb következtetések érvényességét, újdonságértékét, ezzel támogatja a tudományos mű kontrollált nyilvánosságra hozatalát. A szakmabeli segítő észrevételekkel támogatja a szerzőt és a szerkesztői munkát azzal a közös céllal is, hogy a dolgozat színvonala és minősége a lehető legmagasabb legyen.

Miért nincs az MTMT-ben „lektor” szerzőségi szerep?

Valóban nincs, a Bibliográfiai Szakbizottság döntése alapján nem került be a deskriptorok közé ez a közreműködés. A bizottságban napirendre került témáról, 2009 júliusában készült jegyzeteimből válogatok az alábbi szakaszban, és némileg ki is egészítem a régi feljegyzéseket.

A hagyományos lektorálás megelőzi a kiadást, eredményként születik meg a lektori jelentés. A művet a bíráló

javasolja kiadásra, rövidebb-hosszabb megjegyzéseket fűzhet hozzá. A kiadó szerkesztőjének javaslatot tesz a kiadásra, megjelölve a további munka útvonalát: változtatások nélkül vagy kisebb változtatással javasolja a közreadást, ha indokolt, a kézirat visszautasítását is tanácsolhatja.

A lektor közreműködése és e közreműködés szerzőségi rögzítése tudományos bibliográfiában – technikailag lehetséges volna, alapvetően az MTMT gyűjtőköri alapkoncepciójának kérdéseit érintik.

A lektor – mint szerzőségi szerep figyelembe vétele a tudományos munkásság bibliográfiájában, minden bizonnyal helyet kaphat valamely más dokumentumkezelő tárban, mint például a tevékenységeket változtatosságukban is bemutató portfólió-rendszerekben. A lektornak, mint szakmai bírálónak a bírált tudományos műhöz való viszonya, szerzőségéhez való kapcsolódása, több ingatag pontot vet fel, melyekre a bibliográfiai feltárás eszköz-rendszere nem ad kielégítő megoldást, [ezekből sorolok fel néhány lényegesebb észrevételt](#).

A lektori írásmű a szerzőnek és a szerkesztőnek, illetve a kiadónak készül.

A szakmai bírálat a kiadási eljárás belső része. Egy belső munkafolyamat egyik szakaszát érinti.

A lektori jelentést (véleményt), ha írott formában készül, tekinthetjük műnek, sőt, tudományos műnek is. A gond az, hogy ez a mű nem nyilvános és nem publikum számára íródott. Célja, hogy a kiadó és a szerző eldönthesse, érdemes-e megjelentetni a szerzői művet, és milyen tartalmi, szakmai javítások, átdolgozások, szerkezeti és egyéb jobbításokat lát szükségesnek megfelelő színvonal eléréséhez.

A szerző a bírálathoz átadja a művét. Egyeztet a szerkesztőkkel, esetleg újabb lektori forduló következik, és elkészíti a véglegesített kéziratot. Ha kiadásra elfogadják, a cikk további szerkesztési műveleteken megy át a végső megjelenésig.

A kiadott mű létrejöttében a lektor másod- vagy harmadsorban végez közreműködést, helyesebben hatással van a dolgozat színvonalasabbá tételére.

A könyveken esetleges a lektoráltság, illetve a lektorok feltüntetése, ez nem vált olyan szabvánnyá sem konvencióvá, mint a szerző, szerkesztő, kiadó rögzítése.

Sok esetben a kiadványon nincs adat arról, hogy lektorált-e a mű, és ki a lektor.

A lektorálás eredményeként keletkező terméket nevezhetjük-e műnek? A lektorálás eredménye nem valamilyen kutatás új eredménye, nem egy önálló szerzői mű, és nem is publikáció.

A lektori vélemény, ha szövegesen készül, tekinthető ugyan kritikának, csakhogy a referensi bírálatból a legritkább esetben válhat önálló publikáció, más szövegezéssel és kontextusban elképzelhető ilyen eset, a lektor viszont már nem lektor lesz, hanem szerző.

A lektor jelentése nem nyilvános a hagyományos eljárásban. Megjegyezzük: az Open Science mozgalomban terjed a nyilvános peer-review, több éves próbafolyamok indultak világszerte, a tapasztalatok változatosak.

A legrangosabb kiadóknál a lektorálás anonim. A referens személye nem ismert a szerző előtt, ketős vakreferálás esetén a lektor előtt sem ismert,

ki a szerző. Ez utóbbi eljárás könyvek esetében nem kivitelezhető.

Az anonim bírálatoknál etikai elvárás a titoktartás. A kiadvány megjelenése után sem ildomos dolog, hogy szerző és bírálója egymás előtt felfedje kilétét.

A lektor sem adhat ki erről a fajta szakértői munkájáról másnak (harmadik félnek) információt. A lektor ilyen esetekben sincs sehol feltüntetve, legfeljebb közreműködéséről kérhet a kiadótól igazolást.

Folyóíratcikkeknel nem szokás feltüntetni a bírálók nevét.

Az esetek többségében nem rendelkezünk empirikus adattal a lektorálás tényéről, jellegéről, minőségéről.

Nem ellenőrizhető és nem is látható át, milyen részese-e van a lektornak a dolgozat végső formájának létrejöttében, vagy milyen együttműködésre terjedt ki a tevékenysége.

A lektorálás lehet kevés és sok munka is, alapos és felületes is. Nincs mód annak belátására, hogy a lektor milyen és mennyi közreműködői munkát végzett.

A sok és szakszerű munka még nem publikáció (és nem is mű).

A titoktartási kötelezettség, valamint a könyveken a rendszertelen feltüntetés gyakorlat miatt is, az esetek többségében csak bemondásos alapon volna lehetséges a lektorálások számontartása. Ez nyilvánvalóan nem túl szerencsés megoldás.

Kiegyensúlyozatlanságot eredményez, ha a jelentéktelenebb, nyilvánosságra hozott lektori közreműködést egy adatbázis rögzíti, a jelentősebbekről meg nem is lehet tudomása, mert ezek tételes jegyzése etikai normákba ütközne.

A lektorálás hagyománya és újítása

A tudományos művek típusainak/műfajainak rangja és szerepe szakterületenként más és más megítélés alá tarthat, mindez a szaktudomány sajátágaiból fakadó körülményeken kívül szoros összefüggésben áll a kutatói közösségek kommunikációs gyakorlatával, az eredmények terjesztésének kultúrájával, a formális közlések, azaz a publikációk minőségének, rang és hatás megítélésével.

A lektorok munkája a tudományágazat fejlődéséért vállalt fontos, önkéntes hozzájárulás. Egyes diszciplínákban kettős vaklektorálás a standard. Ez esetben a szerző(k) és szaklektor(ok) kiléte egymás előtt ismeretlen. Az anonimitást azonban bizonyos esetben nem lehet betartani (pl. hosszabb fejezetnél vagy teljes könyveknél), illetve egyébként is könnyen azonosíthatók a résztvevők stílus, hivatkozás, a megjegyzések részletei vagy a felhasznált szakirodalom alapján.

A globális terjesztésű folyóiratoknál meghonosodott minőségbiztosítási gyakorlat regionális körülmények között, vagy szűk tudományterületre fókuszáló ágazat alapfolyóiratainál más utat is alkalmazhat, ahol szerző – szerkesztő és lektor között párbeszéd folyik.

A nyílt hozzáférés és az internetes közeg is számos alternatívát kínál fel a hagyományos lektorálási elvek és folyamat helyett. Kísérletek történnek a kiadói zárt eljárásen kívül a hálózati alkalmazások megosztott környezetének kiaknázására, szélesebb körben, nyilvános véleményezési folyamatot biztosítva, vagy az elbírálás munkaanyagát kísérő mappába helyezve, transzparens környezetben elérhetővé tenni. A hozzászólásokat, poszt-publikációs megjegyzéseket és korrekciókat, önjelölt lektorok megjegyzéseit a közösségi alkalmazások egyúttal archiválják, így újrafelhasználhatóak maradnak.¹

¹ Vö. Wolfram, D., Wang, P., Hembree, A. *et al.* Open peer review: promoting transparency in open science. *Scientometrics* 125, 1033–1051 (2020).

A lektorálási eljárás folyóiratoknál változatosabban történhet. Napjainkban a leggyakoribb eljárások:

- **Egyszeres vaklektorálás** (Single-blind) – A szakmai bíráló ismeri a cikk szerzőjének/szerzőinek nevét.
- **Kettős vakreferálás** (Double-blind) – A bírálók előtt elfedik a szerző(ke)t, a szerző sem ismeri, kik a bírálók.
- **Nyílt lektorálás** (Open peer) – A szakmai véleményt, a szerzői választ, megjegyzéseket, dokumentációt közzéteszik. A szerzők és bírálók kölcsönösen ismerik egymás kilétét.
- **Átlátható lektorálás** (Transparent peer) – a folyamat anonim bírálati rendszerrel indul, majd a későbbi fázisokban, a szakvélemény a lektorok hozzájárulásával válhat nyilvánossá. Csak az elfogadott cikk kísérő dokumentumait teszik közzé. Erre az eljárásra tért át számos magas presztizsű kiadó (például Nature ; Springer)

Legyen szó papíralapú folyóiratcikkéről, vagy internetes, végső megjelentetés előtt előzetes formában már megismerhető tartalomról, a lektorálás – mint minőségbiztosítási eljárás – megingathatatlanul bizonyul, a formális megjelentetés elmaradhatatlan velejárója. Állandósult verifikációs módszer, az ellenőrzés, jobbítás szándékával, a tapasztaltabb kutató tanácsaira támaszkodva minden igényes, tudományosnak tartott kiadvány közreadásával együtt jár.

MKE 52. VÁNDORGYŰLÉS

2021. JÚLIUS 8-9. – BUDAPEST

Az MKE 52. Vándorgyűlésének szervezői

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete (MKE) az Országos Széchényi Könyvtár (OSZK) és a Pest Megyei Szervezet partnerségével [Nemzedékek szolgálatában: 2020–2021. Kihívás, kreativitás, könyvtár](#) címmel 2021. július 8–9-én Budapesten rendezi meg 52. Vándorgyűlését.

Az idei vándorgyűlés, tekintettel a komoly kihívásokat jelentő járványügyi helyzetre – újszerű, innovatív módon, követve a hazai és nemzetközi rendezvényszervezési módszereket –, az online térbe költözik; kétnapos rendezvényünk minden eseménye követhető lesz a virtuális térben a Microsoft Teams program, illetve az MKE YouTube-csatornája segítségével.

2021. június 15-én elindítjuk az 52. budapesti vándorgyűlés [hivatalos honlapját](#) és a rendezvényen való részvétel [regisztrációját](#).

Az idei vándorgyűlés összes programján [ingyenesen](#) tudnak részt venni a jelentkezők, de a részvétel regisztrációhoz kötött az eseményre és a különböző programokra. A vándorgyűlés honlapján elérhetők az alábbi információk:

- a nyitó plenáris ülés programja,
- a szekcióülések programjai – rekordszámú 15 szekció szakmai programjával,
- szabadidős és kulturális programok,
- gyakran ismételt kérdések,
- hasznos linkek,
- tájékoztató linkek a TEAMS alkalmazásról.

Az idei vándorgyűlésen közel 80 szakmai előadással, workshoppal várjuk a résztvevőket a legaktuálisabb és legfontosabb könyvtárszakmai kérdéskörökben. Készülünk érdekes kulturális és szabadidős programokkal, illetve meglepetésekkel is.

A honlap folyamatosan bővül az újabb információkkal, illetve a rendezvényhez való csatlakozás és a részvétel részleteiről minden jelentkezőt külön is tájékoztatunk majd.

Mindannyian azon dolgozunk, hogy ne csak új ismereteket, tapasztalatokat, ún. jógyakorlatokat, hanem élményekben gazdag programot nyújtsunk résztvevőink számára [az online térben](#).

Ha bármilyen kérdés felmerülne a rendezvény kapcsán, az alábbi e-mail-címen állunk szíves rendelkezésükre: vandorgyules@oszk.hu.

A rendezvény a Nemzeti Kulturális Alap és az Emberi Erőforrások Minisztériuma támogatásával valósul meg.

Szeretettel várunk minden kedves érdeklődőt az **52. BUDAPESTI VÁNDORGYŰLÉSEN!**¹ ►

¹ Forrás:
mke.info.hu

PROGRAMOK

PREMONTREI KÓDEXEINK A PREMONTREIEK 900 KIÁLLÍTÁSON

Az ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár gyűjteményéből több neves premontrei kézirat is megtekinthető a Magyar Nemzeti Múzeum 2021. május 28. és 2021. szeptember 15. között látogatható [Premontreiek 900. A 900 éves premontrei rend története Magyarországon](#) című időszaki kiállításán.

Gyűjteményünk ritkaságai közé tartozó ún. Jászói (Cod. Lat. 36), Leleszi (Cod. Lat. 74), Csúti vagy Téli breviárium (Cod. Lat. 67) és az U.Fr.l.m. 253 jelzetten nyilvántartott 14. századi premontrei kódextöredék jelentős kulturális értékkel rendelkezik, hozzájárulva a premontreiek kilencszáz éves magyarországi történetének megelevenítéséhez.

A premontrei kanonokrendet 1121-ben Szent Norbert alapította, tagjai szinte az alapítás óta Magyarországon is megjelentek. A premontreiek munkássága az elmúlt évszázadokban a magyar társadalom vallási életére, művészetére és tudományára is rányomta bélyegét. Az évforduló alkalmából a Magyar Premontrei Cirkária és a Magyar Nemzeti Múzeum közös kiállításon mutatja be a rend történetét. A tárlat áttekintést nyújt a rend alapításáról, lelkeségéről, magyarországi múltjáról és jelenéről, bemutattva a premontreiek magyarországi tárgyi örökségét és a rendtagok hozzájárulását a magyar kultúrához. További részletek a Magyar Nemzeti Múzeum Premontreiek 900 weboldalán található.²

² Forrás:
konyvtar.elte.hu

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Nyílt hozzáférésű folyóiratok

RÖVIDHÍREK

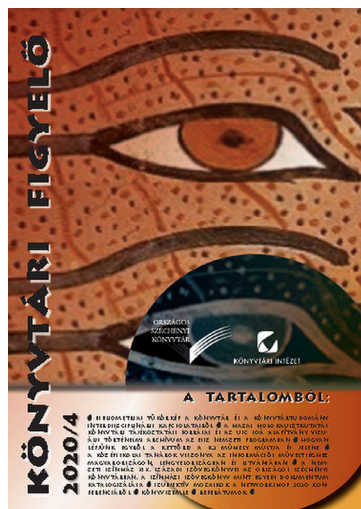
ORSZÁGOS KÖNYVTÁRI FOLYÓIRATOK ELTE-FELÜLETEN

Az ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár biztosítja a jövőben két nagy múltra visszatekintő országos könyvtárszakmai folyóirat, a **Könyv, Könyvtár Könyvtáros** és a **Könyvtári Figyelő** publikálásának technikai hátterét.

Az Egyetemi Könyvtár folyóiratmenedzsment-rendszerében ³⁴ számos ELTE-kötődésű folyóirat található, ezek sorát bővíti egy 2020-ban az Országos Széchényi Könyvtárral kötött megállapodás értelmében a két kiadvány, melyek első aktuális számai elérhetővé váltak nyílt hozzáféréssel az új felületen.³

³ Forrás:
konyvtar.elte.hu

A **Könyv, Könyvtár, Könyvtáros** és a **Könyvtári Figyelő** első számai a képekre kattintva megnyílnak:

KI KICSODA?

KI KICSODA AZ EGYHÁZI KÖNYVTÁRAKBAN?

► DR. GÁBORJÁNI SZABÓ BOTOND

Tiszántúli Református Egyházkerületi Nagykönyvtár és Teológiai Szakkönyvtár

– Pályád kezdetén a Tiszántúli Református Egyházkerületi Nagykönyvtár kéziratárósa voltál. Hogyan kerültél erre a területre? Hogyan, miért lettél könyvtáros?

– A Debreceni Református Kollégium Gimnáziumában végeztem, ahol jó néhány generáció óta családom férfitagjainak többsége tanult. Elsősorban a történelem, az irodalom és a művészetek érdekelték, így a Nagykönyvtár számomra mindig varázslatos helynek tűnt. Utam mégsem volt nyílegyenes: első próbálkozásom apám hivatását követve a jogi karon történt, ahol akkoriban nem túlzottan lelkesedtek az egyházi gimnáziumok növendékeiért. (Igaz, egyéb humán pályákon is így volt.) Felejthetetlen szóbeli felvételimben azt a kérdést kaptam, miért áldotta meg egy amerikai érsek a Vietnamba tartó vadászbombázókat. Pedig szívesebben beszéltem volna Móricz Zsigmondról, mint a közvetlenül előttem vizsgázó.

Visszatekintve mégis azt mondhatom, az Úristen jól döntött helyettem, a történelem-könyvtár szaknak köszönhetően sokkal több örömet leltem a munkában, mint bármelyik válóperes ügyvéd. A kéziratárba kerülésemhez az EKE majdani titkárának is volt némi köze: akkoriban kezdődtek az egyházi könyvtárak kéziratkatalógusainak előmunkálatai, és Szelestei Nagy László (ekkoriban

Gáborjáni Szabó
Botond
képek: dehir.hu

az egyházi intézmények kapcsolattartója az OSZK-ban) a folyamat felgyorsítását kérte a Nagykönyvtár igazgatójától. Ehhez a feladathoz csatlakoztam, ez a katalógus volt az első közös munkánk Fekete Csabával.

– Feladataid, munkaköreid változtak: a Nagykönyvtár, majd a Múzeum igazgatója lettél és a közelmúltig gyűjteményi igazgatóként dolgoztál. Melyek voltak a legfontosabb, legemlékezetesebb kihívások, feladatok e szerteágazó munka során?

– Közel 50 évről, vezetőként is közel 30 évről kellene beszámolnom. Munkaköreim valójában nem változtak: a Nagykönyvtár igazgatójaként kaptam a gyűjteményi igazgatói megbízást – az utóbbi tisztségre tartozik a három gyűjteményi ág összefogása, irányítása, felügyelete és képvisellete egyházi és világi fórumokon – majd Takács Béla múzeumigazgató nyugalomba vonultával hárult rám a múzeum vezetése. 2021. március 1-ig mindhárom tisztséget betöltöttem. A múzeumi posztra 1996-ban iskolatörténetben járatos személyt javasoltam, de a Kollégium Igazgatótanácsa másként döntött, a javasolt személyre az oktatásban volt nagyobb szükség. Vacillálásra nem volt időm, elkezdődtek az „Ezer éves magyar iskola” országos eseményei, azonnal kiállítási forgatókönyvet kellett írnom, amely hamarosan nyomtatásban is megjelent.

Feladataim bővültek az oktatással – Kölcsey Főiskola docense voltam – emellett négy cikluson keresztül a városi kulturális bizottság tagja, de ezen túl is sok tennivaló megtalált, például kuratóriumok tagsága, illetve két esetben elnöksége. (Az egyik esetben, a Debrecen Határok

Nélkül Alapítvány létrehozására az állampolgárságról szóló 2004. december 5-i népszavazás után néhány nappal tettem javaslatot városunk polgármesterének.) Hosszú időn át a BETH európai elnökségének is tagja voltam. Ezeket a feladatokat úgy voltam képes ellátni, hogy a legutóbbi 4-5 évben mind a könyvtárban, mind a múzeumban kreatív, szakmailag rendkívül erős, a 21. századi követelményeket pontosan értő és érző általános helyetteseim voltak, Bálint Ágnes és dr. Kecán Mariann személyében. A könyvtári tudományos ügyekben dr. Oláh Róbertre, idegenforgalom terén dr. Kovács Teofilra is számíthattam. (Munkatársaim tudományos fokozatainak megszerzését a hivatalos lehetőségeken túl is támogattam.)

– Felbecsülhetetlenül értékes az a gyűjtemény és különleges az a környezet, ahol dolgoztál, amelynek „örzője” voltál. Hogyan élted meg gyűjteményi igazgatóként ezt a nem kis felelősséggel járó hivatást?

– Mindhárom gyűjteményi ág egyedi értékeket őriz, forrásokat, műtárgyakat, könyvritkaságokat, melyek kézbevétele és pusztá leírása élvezettel jár. Ráadásul egy hasonló könyvtárban és múzeumban hivatali feladatként is rendszeresen érkeznek izgalmas kihívások: egy-egy kreativitást igénylő kiállítás, melynek során több évszázados témák üzenetét és aktualitását értethetjük meg a közönséggel. A feladvány hasonlítható egy prédikációhoz, amely érintetlenül hagyhatja vagy akár fel is kavarhatja a hallgatóságát. De nagyhatású vállalkozás lehet egy konferencia szervezése, kiadvány írása, szerkesztése is. Népi mondás szerint a vásárnapi munkán nincs áldás. Én ezt soha nem tapasztaltam, azt viszont igen, hogy mekkora áldás, ha az ember munkája örömforrás.

– Svájcban, Genfben, Edinburgh-ban, Franciaországban is éltél, tanultál. Mit hoztál magaddal a 20. századi „peregrinációs” évek során szerzett tudásból?

– A lista tekintélyesebb, mint a valóság! Edinburghban egy 4 hetes, skót egyházi szervezésű nyelvi kurzuson vettem részt, amely annyira intenzív volt, hogy utána napokig alig tudtam megszólalni franciául. Franciaországban „hivatalos úton” kétszer egy hónapot töltöttem: Párizsban Zsinatunk megbízásából a magyar református gyülekezet levéltárát rendeztem, Montpellier-ben a francia állam ösztöndíjával kutattam.

A genfi ösztöndíj valóban meghatározó jelentőségű volt számomra, gyakorlatilag az első nyugat-európai utam rögtön a mélyvízbe vetett, 1989-ben, a rendszerváltást megelőző hónapokban. Utamat főként Makkai László segítette, aki ekkoriban arra biztatott, hogy Fülep Lajos életművéből doktoráljak. Genfben azonban főként egyháztörténeti és felvilágosodással kapcsolatos előadásokat hallgattam, magyar vonatkozású levéltári forrásokat kutattam, kiegészítve a peregrinusok témájával. Rövidebb ideig, de dolgoztam Bázelen, Zürichben és Bernben is, gyűjtésemből még több publikáció származhat. Egyebek között másolatot készítettem Jacob Christoph Beck Bázeli professzor 18. századi debreceni levelezőtársainak kiadatlan küldeményeiről, Hatvani professzor („a magyar Faust”) latin úrvacsoratani vitairatáról, a kor elit egyetemei által nagyon elismert Kalmár György levelezéséről (akit Weöres Sándor irodalmunk Csontváryjának nevezett) vagy Teleki Sámuelnek és Teleki Józsefnek Jean Bernoullihoz, az európai hírnév matematikus írott leveleiről. Régi adósságom egy magyar református gyülekezet forrásanyagának feldolgozása, melyre Franciaországban bukkantam: hogyan állított ki a gyülekezet 60-80 életmentő

keresztlevelet a második világháború kritikus időszakában zsidó vallású honfitársaink számára.

Benda Kálmán útravalóul – félig komolyan – azt a tanácsot adta, hogy „aztán be ne vedd magad valami levéltárba”. Noha a levéltárakat nem kerülgettem, szavai lényegét megértettem: igyekeztem megismerni a nyugat-európai valóságot és valamelyest követni a hazait. Genfben voltam, amikor Szokol rádiómon archaikus hangminőségében hallottam Pozsgay Imre bejelentését: 1956 népfelkelés volt. A genfi magyar református gyülekezet keltette életre a devalválódott Claparède ösztöndíjat, így már korábban kapcsolatba kerültem a magyar emigráció több jeles (többségükben 56-os) helyi képviselőjével. Akkoriban egymásnak adták a genfi előadótermek kilincsét az MDF vezető személyiségei, Csengey Dénes és sokan mások. Én személy szerint Luzernben tarthattam október 23-i emlékbeszédet.

Nem mellékes, hogy kintlétem alatt hét folyóméter könyvet vásároltam, így hazautazásomat két Genfben tanuló (libanoni és belga) diák segítette Debrecenig.

– Az EKE alapító könyvtárainak egyike volt a TTRE Nagykönyvtára 1994-ben, hogyan emlékszel vissza az egyesület alapítására, az első időszakra?

– Kezdetben a legemlékezetesebb a különböző felekezetek találkozása, meglepően erős érzékelése a stílári és mentalitásbeli különbségeknek, illetve a lényeg azonosságának. Sok-sok élményszerű apróságot raktároztam. Felejthetetlen például, milyen szeretetteljes házigazdánk volt Antalóczy Lajos Egerben, vagy annak megtapasztalása, hogy a korábban hűvös távolságtartónak vélt Bánhegyi Miksa milyen kedves humorú útitársnak bizonyul egy-egy BETH konferencia alkalmával. De hasonló visszatekintésekre már volt alkalmam az EKE tagsága előtt. A tizenötödik évfordulón úgy összegeztem, hogy az EKE „gyarapszik, spiritualitása van, fórumot biztosít, élményt kínál. És gyászol, ha itt az ideje. Teret ad találkozásnak, tanácskozásnak és tudománynak, kapcsolatait ápolja, érdekeit érvényesíti, tanul hibáiból.”

– Az EKE elnökségi tagja, illetve 2001-2004, majd 2008-2010 között elnöke voltál – milyen élményeket, emlékeket oszتانál meg szívesen az olvasókkal ezekből az évekből?

– Kezdetben az állami intézményekhez képest szinte hihetetlen alulfinanszírozottságban léteztünk. Ezzel kapcsolatos az egyik meghatározó emlékem: Az Országgyűlés 2006-ban közel 40%-kal csökkentette az egyházi közgyűjtemények támogatását, majd a 2008. évi költségvetésben újabb 35%-os elvonás szerepelt. A kormányzat ezzel egyidejűleg meghirdette az úgynevezett Reneszánsz Évet, amelynek fedezetét teljességgel az egyházi közgyűjteményektől elvett támogatás biztosította. (A pályázaton végül a „Mozdonyok

reneszánsza” és ehhez hasonló témák is támogatást kaptak...) Az EKE elnöksége a katasztrofális következményekről és a lehetséges válaszokról tárgyalt, ekkor vetette föl Baranya Péter, hogy a fenntartók fontolják meg a Reneszánsz Év „bojkottjának” lehetőségét. Az üzenet erejét mindnyájan éreztük, a felvetést az elnökség egyetlen tagja kivételével támogattuk. Én vállaltam az ügy nyilvánosság elé vitelét, jóllehet ígéretet tettem arra, hogy a Nemzeti Galériának Debrecenből kölcsönzünk a Mátyás király öröksége című kiállításra néhány klenódiumot, és ezt tartanom illett. Bölcskei Gusztáv püspök az első fél mondatom után ráérezett az ügy jelentőségére és vállalta a hivatalos bejelentést. Egyéb próbálkozásaink – találkozás az Országgyűlés kulturális bizottságával, előszobázás a Minisztériumban – sem előbb, sem később nem hoztak eredményt. A hatás ezúttal leírhatatlan volt, rádióműsorok, újságcikkek születtek, államtitkári és szakmai ágazatok közötti egyeztetések indultak. 2007. december 10-én csupán a Debreceni Református Kollégium Oratóriumában fél tucat akadémikus – köztük a KLTE korábbi rektora, egykori MSZP-s országgyűlési képviselő is – aláírta a magyar országgyűlés tagjaihoz intézett felhívásunkat, mely szerint „az érintett intézmények a magyar múlt kutatásának és a kulturális turizmusnak egyaránt fontos bázisát képezik ... ráadásul az általuk képviselt szakterületen nélkülük nem biztosítható az információhoz való hozzáférésnek a magyar Alkotmányban és a Kulturális törvényben is előírt joga.”

Természetesen az anyagi konszolidáció szempontjából ez az esemény nem vetekedhet a Vatikáni Szerződés

jelentőségével, de tény, hogy a politikai élet szereplői ekkor érzékelték legerősebben az egyházi közgyűjtemények jelentőségét, szembesültek intézményeink fellépésének hatásával. Jóllehet a Mátyás király öröksége című kiállítás katalógusának címlapfotóján a DRK Múzeumának oszlopos úrasztali kannája szerepelt, egyedül Debrecenért büntetés: a létszámhiányra hivatkozva múzeumunkat „muzeális kiállító helylé” minősítették. Pedig a támogatás sorozatos elvonása aligha serkenti a létszámbővítést.

– Milyennek látod a mai magyar könyvtárügyet, benne az egyházi könyvtárak helyzetét?

– Ami az egyházi könyvtárakat illeti, 2002-ben a Könyvtári Figyelő első számában ismertettem helyzetünket és terveinket. Az utóbbiak közül igen sok valóra vált. Természetesen a telematikai, restaurálási, biztonsági, raktározási és személyzeti feltételek javítása, a tudományos munka színvonalának emelése, egyházaink értékrendjének a lehető legszélesebb körben történő megjelenítése soha véget nem érő kötelezettség.

A jelenlegi egyházi közgyűjteményi rendszer az adott körülmények között működtethető, kérdés azonban, hogy milyen magasra tesszük a mércét? Általában a korábbi nyomorúságos időszakok induló szintjéhez szokás mérni magunkat, nem a szakmai optimumhoz. Sok minden függ a fenntartók, így az egyházi felsőoktatás valós igényeitől, bár nemritkán a kínálat ébreszti föl a használók étvágyát. Talán az utóbbi is a mi kötelességünk lehet.

A digitalizáció hatásai ma már lenyűgözőek, a közelmúlt járványos periódusaiban szinte zavartalanul dolgozhattam otthonról, igaz a Debreceni Egyetem munkatársai által preferált témában kutattam (ők mindent villámgyorsan

közzétesznek, pl. a *Studia Litteraria* 2020/3-4. tematikus száma gyakorlatilag azonnal elérhető volt Interneten), de saját olvasószolgálatunk mellett bármelyik megkeresett egyházi vagy világi könyvtár sokat segített.

– **„Egyetlen más évszak sem hoz annyi örömet, mint a tavasz, a nyár, az ősz vagy a tél.” (William Browne)**
Megtisztelsz bennünket, ha terveidről is megosztasz ve-lünk néhány gondolatot!

– Remek gondolat! Ha egészség van, az élet mindig szép. És télen egy szauna után lehet olyan pezsdítő a friss porhó-ban hűsölni, mint a nyár adományai. Régebben azt gondol-tam, olyan lesz a nyugdíj, mint amikor örökös szabadságra megy az ember. Ez az előérzetem nem teljesült, talán azért, mert adósnak érzem magam azokkal az írásokkal, melyek-kel mindeddig nem foglalkozhattam. Annyiban kisimult az életem, hogy nyaranta napi két-három órát a házunk körüli kertben dolgozom. Reggel a madarak könnyelmű fütyöré-szésétől sem zavartatva körbesétálok a harmatos pázsiton, felmérem a teendőket, majd leülök a gépem mellé és dé-lelőtt-délután akkor megyek ki, ha lankadok, vagy újabban amikor a hőség engedi. Szeretem a hegyeket, a vizeket, ha-vonta átlag 4-5 napot töltünk Bükkszéken, nyáron ugyanitt két-három hetet az unokákkal...

A részben már említett sok egyéb megírandó téma mel-lett szeretném a következő télen végre összeállítani az Egyházi Könyvtárak 1944-1956 közötti forrásainak kötetét és megírni hozzá egy alapos kísérő tanulmányt. ►

Kutatási adatkezelés

meetup sorozat kutatóknak

KITEKINTŐ

A felsőoktatási könyvtárakban a kutatási adatkezelésről (is) szól a 2021-es év

► **Fazekas-Paragh Judit, Kiss Anikó, Száldobágyi Ádám, Petró Leonárd**
Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár

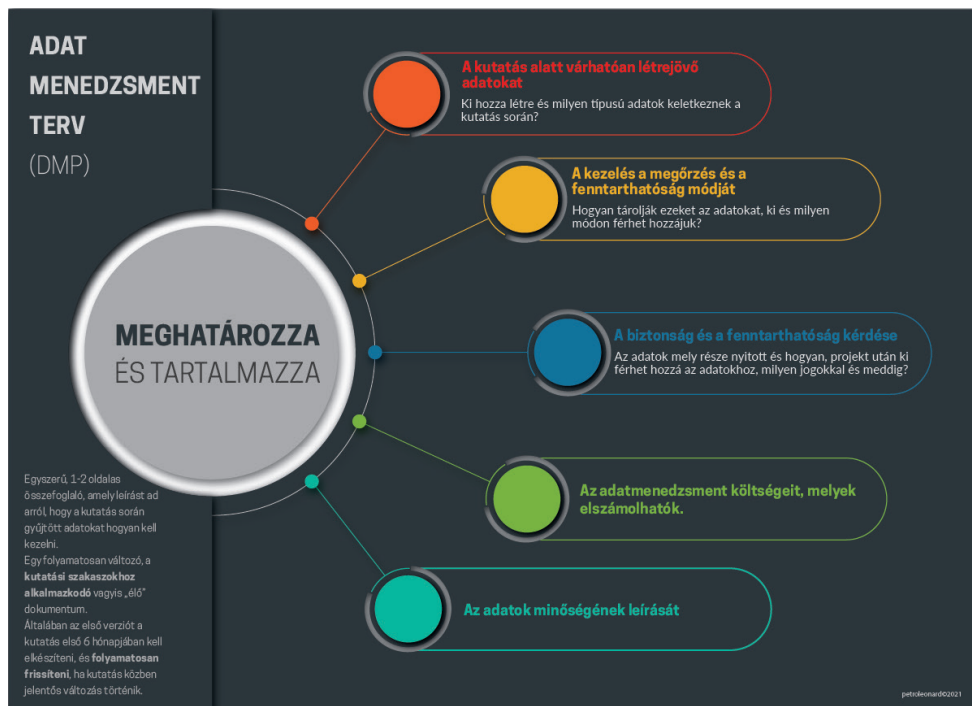
Májusban zajlott annak a meetup-sorozatnak a második felvonása, melyet a kutatási adatok kezelésének témakörében szervezett az Egyetemi Könyvtárgazdátók Kollégiuma (EKK) Hungarian Open Repositories (HUNOR) ► nevű munkacsoportja. A januári eseményekkel együtt immár 20. alkalommal megrendezett online találkozók az Élvi és OTKA pályázatokhoz szükséges adatkezelési tervek elkészítésének gyakorlati tudnivalói álltak a középpontban.

Meetup néven az olyan találkozót jelöljük, ahol a meghatározott témát érintő előadás(ok) mellett meghatározó szerepet játszik az azonos szakmai érdeklődéssel bíró résztvevők kötetlen eszmecsereje, az ismerkedés és a kapcsolatépítés. A HUNOR munkacsoport tagjai ezt a formátumot választották arra, hogy az OTKA és Élvi pályázatokban érintett kutatókkal közösen áttekinthessék a kutatási adatok ► kezelésével kapcsolatos legfontosabb tudnivalókat és kötelezettségeket.

Az online bonyolított meetupok konkrét apropóját az adta, hogy a 2021-es évtől a fent említett pályázatokhoz is kutatási adatkezelési terv ► benyújtását kéri

a kutatásfinanszírozó NKFIH. A találkozókát specifikusan az e felhívásokban szereplő adatkezelési-terv-sablon helyes kitöltésében való segítségnyújtás szándékával szervezték. Egy-egy meetupra bármely tudományterület képviselői regisztrálhattak, de a létszámot – a hatékonyság érdekében – 15 főben maximálták. A kutatási adatok kezeléséről szóló rövid bevezető előadást követően a résztvevők rendszerint három csoportot formáltak, melyekben az említett adatkezelési terv kitöltéséhez adtak segítséget a szakértő könyvtárosok, sőt, arra is lehetőség volt, hogy a pályázathoz benyújtandó dokumentumok első változatai már a helyszínen megszülethessenek.

Az adatmenedzsment terv (Data Management Plan – DMP), egy egyszerű, 1-2 oldalas összefoglaló, amely leírást ad arról, hogy a kutatás során milyen adatok születnek, azokat hol és hogyan tárolják, milyen módon és jogosultságokkal érhetők el, használhatók fel, valamint részletezi az adatmenedzsment költségeit is. A DMP nem statikus, hanem egy folyamatosan változó, a kutatási szakaszokhoz alkalmazkodó, „élő” dokumentum.

A januárban és májusban zajló, egyenként tíz alkalmas meetup-sorozaton összesen csaknem 250 kutató vett részt, akik – a HUNOR és az EKK kiterjedt kapcsolati hálójának köszönhetően – széles körben képviselték az ország felsőoktatási intézményeit. A 60 perces találkozók az adatkezelési terv elkészítésének konkrét gyakorlati szempontjai és eszközeinek megismerése mellett a szervezők felhívták a figyelmet a kutatási adatkezelés fontosságára, bemutatták a jó gyakorlatokat és igyekeztek eloszlatni a legjellemzőbb félelmeket is. Szó volt emellett a nyílt tudományról és az ezzel összefüggő úgynevezett FAIR adatkezelési irányelvekről is.

A FAIR kutatási adatkezelés

A Findable, Accessible, Interoperable, Reusable szavakat magában foglaló rövidítés azt a több mint egy tucat alapvető jelöli, melyek a kutatás fenntarthatóságát, láthatóságát és integritását biztosítják. A kutatási adatok **megtalálhatóságát** – csakúgy, mint a publikációk esetében – állandó azonosítók (pl. DOI) és speciális tárhelyek (adatrepozitóriumok) biztosíthatják. A FAIR elvek alapján előállított adat gépek számára is olvasható és szerzői jogi licenccel van ellátva, mely pontosan rögzíti, hogy a kérdéses adatot ki állította elő, ahhoz hogyan és milyen feltételekkel lehet **hozzáférni**. Olyan formátumokat és szabványokat használ, melyek révén hatékonyan **együttműködnek** más adatokkal, alkalmazásokkal és rendszerekkel, mindezt pedig azért, hogy megvalósulhasson a FAIR legfontosabb célja, az adatok szabad, de szabályozott, ellenőrzött és biztonságos **újrafelhasználása**.

A résztvevőktől gyűjtött visszajelzések alapvetően pozitívak voltak, s megerősítették a szervezőket a hasonló találkozók szervezésének hasznosságában, a kutatókkal e témában folytatott aktív párbeszéd további lehetőségeinek megteremtésében.

Igaz, hogy a pályázati időszak már lezárult, a téma aktualitása azonban ezzel nem ért véget. A kutatási adatkezelés kérdése egyre számottevőbb szerepet tölt be tudományos kommunikáció folyamatában, s ez a jövőben várhatóan még inkább így lesz. Az adatkezelési terv a legtöbb EU-s pályázathoz évek óta kötelező csatolmány, most pedig már a hazai pályázatok egy részében is elvárás lett az elkészítése.

A meetupok ezen túlmenően a felsőoktatási könyvtárak e folyamatban játszott szerepeire is ráirányították a figyelmet. E tekintetben nem csupán a kutatók kötelezettségeinek teljesítését támogató szolgáltatások veendő figyelembe, hanem olyan fejlesztések és kezdeményezések is, amelyek hatékonyan segítik elő a fent érintett adatkezelési és felhasználási alapelvek széles körű elterjedését és meggyökeresedését a hazai kutatói társadalomban.

Ezek közé tartozik az [első magyar felsőoktatási adat-repozitórium](#) létrehozása a Debreceni Egyetemen. A júniustól – egyelőre még béta megjelöléssel – elérhető adattár a Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár gondozásában született meg, s alapvető célkitűzése, hogy megfelelő platformot biztosítson az egyetem kutatói számára a folyó kutatásaik során keletkező adatok FAIR elvek szerinti biztonságos tárolására, megosztására és disszeminációjára. ►

ÖRÖKZÖLD RUTINMUNKA-E A KATALOGIZÁLÁS?

FARAGÓ LÁSZLÓNÉ

OSZK Katalogizáló Osztály

Fotó: Fortepan /
Magyar Rendőr

Rutinmunka-e a katalogizálás? Levél a szerkesztőséghez

A Könyvtári Figyelő 1972. évi 4. számában Katsányi Sándor figyelemre méltó írásának egyik tétele azt állapítja meg, hogy a közművelődési könyvtárban dolgozó katalogizálók tevékenységének nagy része rutinmunka, ez alapfokú ismeretekkel is jól elvégezhető, továbbá, hogy nagy részük munkája nem áll arányban végzettségükkel.

A tanulmányhoz és különösen ehhez a kitételhez többen is hozzászóltak. Felújítja a problémát a Könyvtári Figyelő ez évi első számában a könyvtárosképzéssel foglalkozó több cikk. Futala Tibor már mindenféle cíMLEÍRÁSRÁ vonatkozóan általánosít írása 9. sz. jegyzetében: „...ilyen munkakörök (t.i. amelyek ismeretanyagát egy elképzelt könyvtárosi szakközépiskolában lehet elsajátítani): rutin cíMLEÍRÁS... stb.” Szabó Sándor e gondolatot továbbviszi, szerinte a könyvtárosi rutinfeladatokat ellátókat munkakörük betöltéséhez eddig feleslegesen magas követelményeket támasztó képzésben részesítették, ezen a területen a képesítést nem nyújtó tanfolyami ismeretek is elégségesek. E „segédkönyvtárosok” számára szükséges főbb ismeretek között felsorolja a cíMLEÍRÁS adatai, modern könyvek cíMLEÍRÁSA feladatokat is.

Mint látjuk, mindketten már a képzésről általában írnak.

Nem szeretném megismételni a korábbi felszólalók nézeteit, és inkább újabb szempontból óhajtom megvilágítani a kérdést. Úgy vélem, egy alapvető tévedéssel kell szembe szállni. A legkülönbözőbb könyvtári feltáró munkafolyamatokat illetnek egyetlen szóval **rutin címleírás**. Ilyen fogalom nincs. A munka **tartalmát, részleteit** kell elemezni, ennek alapján meghatározni a munkamegosztást, és a munkamegosztás alapján végzett feladatokhoz mérni a képesítés szükségességét. Sajnos hazánkban kevés a munkaszervezéssel, a munka elemeire bontásával foglalkozó szakirodalom, pedig ennek meg kellene előznie a képzésben előírt kívánalmakat.

A címleírást, az egyéni feldolgozást igénylő dokumentumok leíró katalógizálását csak egyféleképpen – az érvényes szabályok előírásainak megfelelően – jól és magas színvonalon szabad elkészíteni. Munkamegosztásban a leíró katalógizálás tartalmi munkája – a forma és a címfej megválasztása, a melléklapok címfejeinek meghatározása, a könyv más művekkel kapcsolatos összefüggéseinek megállapítása, valamennyi adat bibliográfiai hitelességű közlése – **felsőfokú képesítést** igénylő munkakör. Az ilyen címleírás alapján szerkesztett katalógus minden könyvtár primer információs eszköze, amelynek színvonalára – nem hangsúlyozhatjuk eléggé – a könyvtárak minden típusában ügyelni kell. Az állomány feltárása a leíró katalógizálásnál kezdődik, és bár betűrendes leíró katalógusaink nem nyújtanak tartalmi információt, de konkrét könyvtári állomány forrásaihoz vezetnek. A katalógus információs anyaga tehát a címleírás módszerétől és a feltárás mélységétől függ. Ha katalógizáláson ezt értjük és ezt kell értenünk, világos, hogy nem elegendő valamilyen tanfolyam elvégzése. Szabad talán itt az új címleírási szabályok tervezetére utalnom, amely 269 pontban foglalja össze

a könyvek cíMLEÍRÁSÁRA vonatkozó előírásokat. Ezek teljesítéséhez széleskörű általános ismeretek szükségesek.

A katalogizálás fogalmához a tartalmi munka mellett olyan feladatok is tartoznak, amelyekhez már nincs szükség felsőbb képesítésre. Mindenkor az adott könyvtár feladataitól függően határozhatók meg ezek a valóban rutin munkák.

A munkamegosztás mellett jobban kellene hasznosítani könyvtárainkban a már egyszer másutt jól elkészített cíMLEÍRÁSOKAT. (Magyar Nemzeti Bibliográfia, Új Könyvek, nyomtatott katalóguscédulák, külföldi nemzeti bibliográfiák stb.) Ezek **adaptÁLÁSA** a helyi könyvtári kívánalmakhoz nem kíván mást, mint gondos, következetes előírásokat és azok gyakorlati alkalmazását. Ez is rutinmunka, de nem cíMLEÍRÁS.

Végül még egy – most már nem a katalogizáláshoz közvetlenül kapcsolódó – megjegyzés

Ha megszűnik a jelenlegi un. középkáder képzés és helyébe a képesítés nélküli „segédkönyvtáros” lép, félő, hogy a könyvtári személyzet egy részének színvonala rohamosan süllyedni fog. A jelenlegi összetétel érettségizettekből alakul, akiknek jó képességeik vannak, de valamilyen okból nem kerültek egyetemre, ugyanakkor pályát látnak maguk előtt. Ha megszűnik a képesítés, akkor a könyvtárosi pálya semmi vonzót nem nyújt a fiataloknak, átmeneti állomásnak fogják tekinteni, nagy lesz a fluktuáció, vagy olyan színvonalon állók maradnak meg, akiket könyvtári munkára csak az képesít, hogy másra alkalmatlanok.

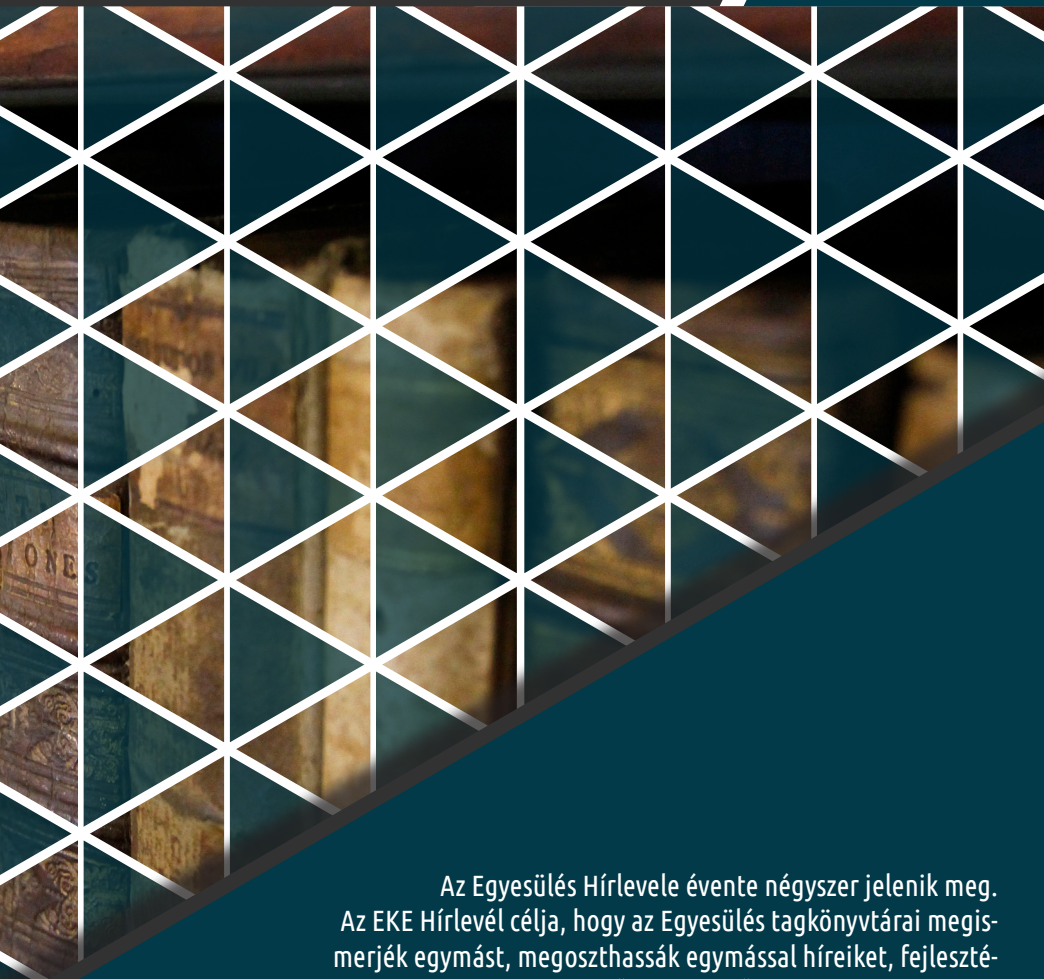
Köszönöm, ha e rövid hozzászólásnak helyt adnak. Minden szakmai lokálpatriotizmus mellett úgy vélem, a túlzott általánosítás nem tesz jót szakmai munkánk jövőjének és a katalogizálás területén dolgozók megbecsülésének sem.¹ ►

¹ Forrás:
Faragó Lászlóné:
Rutinmunka-e a
katalogizálás?
Levél a szerkesztő-
séghez
in Könyvtári Figyelő
19 (1973/4)
428-429. p.

- 1▶ http://konyvtar.ksh.hu/index.php?s=seregszemle_2016
- 2▶ http://konyvtar.ksh.hu/index.php?s=seregszemle_2018
- 3▶ http://konyvtar.ksh.hu/index.php?s=seregszemle_2020
- 4▶ http://konyvtar.ksh.hu/index.php?s=seregszemle_2021
- 5▶ <https://www.ki.oszk.hu/informacioszolgalatas/minosegmenedzsment>
- 6▶ <https://konyvtarakadatbazisa.oszk.hu/login.php>
- 7▶ <https://www.youtube.com/watch?v=usibzZJdUiw>
- 8▶ https://www.youtube.com/watch?v=p0Lk_xMW0Lg
- 9▶ <https://www.youtube.com/watch?v=zFWVpY1mEPE>
- 10▶ <https://uni.lutheran.hu/konyvtar>
- 11▶ <https://www.evangelikus.hu/hireink/nagyvilag/ki-ha-o-nem>
- 12▶ <https://www.magyarKurir.hu/hirek/europa-jovoje-keresztény-aspektusból-kurt-koch-biboros-habsburg-otto-alapítvány-konferenciáján>
- 13▶ <https://www.evangelikus.hu/hireink/nagyvilag/europa-jovoje-keresztény-aspektusból>
- 14▶ <https://www.youtube.com/watch?v=cuOHVyA-ngI>
- 15▶ https://www.youtube.com/watch?v=FU_L-8Ld54
- 16▶ <https://www.magyarKurir.hu/hirek/isten-es-vilag-okumenikus-konferenciát-rendeztek-pannonhalmi-foapatságban>
- 17▶ <https://www.evangelikus.hu/hireink/nagyvilag/az-ige-asztala-korul-rendeztek-okumenikus-konferenciát>
- 18▶ https://pannonhalmifoapatsag.hu/okumenikus-konferencia_2021
- 19▶ <https://www.reformatus.hu/egyhaziunk/hirek/a-keresztény-egység-elmozdítása-papai-tanácsának-elnökével-találkozott-egyhaziunk-elnöke>
- 20▶ <https://www.magyarKurir.hu/hirek/a-keleti-es-nyugati-keresztényseg-kapcsolatarol-tart-eloadast-kurt-koch-biboros-budapestben>
- 21▶ <https://www.nyirgorkat.hu/?q=hir&id=4916&I=>
- 22▶ <https://www.magyarKurir.hu/hirek/magassagok-es-melysegek-katolikus-ortodox-parbeszed-utjan-kurt-koch-biboros-eloadasa>
- 23▶ <https://www.evangelikus.hu/hireink/nagyvilag/evangelikus-katolikus-dialogus-az-egység-fele>
- 24▶ <https://www.magyarKurir.hu/hirek/izelito-kurt-koch-biboros-most-megjelent-megfontolások-az-okumeneről-címu-kötetéből>
- 25▶ <https://doi.org/10.1007/s11192-020-03488-4>
- 26▶ <https://www.nature.com/nature/for-authors/editorial-criteria-and-processes>
- 27▶ <https://www.springer.com/gp/authors-editors/authorandreviewertutorials/howtopeerreview/peer-review-overview/10286386>
- 28▶ <http://vandorgyules.oszk.hu>
- 29▶ <https://vandorgyules.oszk.hu/jelentkezesi-lap>
- 30▶ <https://edit.elte.hu/xmlui/handle/10831/21995>
- 31▶ <https://edit.elte.hu/xmlui/handle/10831/51610>
- 32▶ <http://fragmenta.zti.hu/psalterium-hymnarium-s-14-2-2-1-folio-budapest-egyetemi-konyvtar-fr-l-m-253-2>
- 33▶ <https://mnm.hu/hu/kiallitasok/idoszaki/premontreiek-900>
- 34▶ <http://ojs.elte.hu>
- 35▶ <https://ekk.org.hu/munkacsoportok>
- 36▶ <https://opencscience.hu/kutatasi-adatok>
- 37▶ <https://opencscience.hu/kutatasi-adatkezelesi-terv>
- 38▶ <https://instantscience.hu/tag/fair>
- 39▶ <https://adattar.unideb.hu>

ISSN 2416-0229

Az Egyesülés Hírlevele évente négyszer jelenik meg. Az EKE Hírlevél célja, hogy az Egyesülés tagkönyvtárai megismerjék egymást, megoszthassák egymással híreiket, fejlesztéseiket, és a szakmát érintő kérdésekről is tájékozódhassanak. Az EKE Hírlevél további célja, hogy a nem egyházi könyvtárban dolgozó kollégák megismerjenek bennünket, életünket és szakmai munkánkat.